

УДК 004:75 "200/202"

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2024.2.7>**Капустін Пилип Русланович,**

аспірант

Харківської державної академії дизайну і мистецтв

ORCID ID: 0009-0007-4845-131X

phillionnn@gmail.com

ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ТРАДИЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена аналізу впливу цифрового мистецтва на традиційні жанри живопису. Цифровий живопис стає не лише важливим складником сучасної культури, але і значним фактором в еволюції традиційних форм мистецтва. Цифровий живопис показав свої безперечні відмінності перед традиційними видами образотворчого мистецтва. По-перше, завдяки неймовірній гнучкості та швидкості графічних редакторів. По-друге, завдяки можливості внесення коректив як у сам процес створення художнього твору, так і в кінцевий результат. Крім того, цифрове мистецтво відкриває нові горизонти для художників, дозволяючи їм експериментувати з інноваційними техніками та матеріалами, які раніше були недоступні. Це сприяє зростанню їхньої креативності та поповненню арсеналу засобів виразності, що розширює можливості для самовираження митців.

Відкриття онлайн-платформ для публікації та обміну цифровими творами дозволяє художникам з усього світу ділитися своєю творчістю, що збільшує різноманіття інтерпретацій та поглиблює культурний діалог. Таким чином, цифрове мистецтво не лише трансформує традиційні жанри живопису, а й відкриває нові шляхи для співпраці, творчого розвитку та взаємодії між художниками та глядачами. До того ж цифрове мистецтво вносить вагомий внесок у розвиток сучасних технологій, стимулюючи інновації у галузі програмного забезпечення, комп'ютерної графіки та візуалізації. Однак разом з усіма своїми перевагами цифрове мистецтво також поставило перед собою нові виклики та питання щодо автентичності та оригінальності, що стимулює пошук нових шляхів до обґрунтування у контексті значення та майстерності у сучасному технологічному мистецтві.

Інтеграція цифрового живопису в традиційне мистецтво стане новим витком у всесвітній художній історії живопису, сформувавши новий етап у його еволюції, де традиційні методи зливаються з новаторськими технологіями, створюючи нові мистецькі твори, які назавжди залишаться в історії мистецтва.

Ключові слова: традиційне мистецтво, цифровий живопис, комп'ютерне мистецтво, цифрові технології.

Капустін Пилип. DIGITAL ART AND ITS INFLUENCE ON TRADITIONAL ART AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

The article is dedicated to analyzing the impact of digital art on traditional genres of painting. Digital painting not only becomes an essential component of contemporary culture but also a significant factor in the evolution of traditional art forms. Digital painting has demonstrated its undeniable differences from traditional forms of visual art. Firstly, due to the incredible flexibility and speed of graphic editors. Secondly, thanks to the possibility of making corrections, both in the process of creating an artwork and in the final result. In addition, digital art opens up new horizons for artists, allowing them to experiment with innovative techniques and materials that were previously unavailable. This contributes to the growth of their creativity and enrichment of the arsenal of expressive means, thereby expanding opportunities for artists' self-expression.

The opening of online platforms for publishing and exchanging digital artworks allows artists from around the world to share their creativity, increasing the diversity of interpretations and deepening cultural dialogue. Thus, digital art not only transforms traditional genres of painting but also opens up new avenues for collaboration, creative development, and interaction between artists and viewers. Moreover, digital art makes a significant contribution to the development of modern technologies, stimulating innovations in software, computer graphics, and visualization. However, along with all its advantages, digital art has also posed new challenges and questions regarding authenticity and originality, stimulating the search for new ways of justification in the context of significance and mastery in contemporary technological art.

The integration of digital painting into traditional art will become a new chapter in the global art history of painting, forming a new stage in its evolution, where traditional methods merge with innovative technologies, creating new artistic works that will forever remain in the history of art.

Key words: traditional art, digital painting, computer art, digital technologies.

Вступ. Поширення комп'ютерних технологій та персональних комп'ютерів змінило картину світу. Утворилася нова комп'ютерна субкультура, яка суттєво впливає на еволюцію образотворчого мистецтва. Традиційне художнє мислення помітно трансформувалося під впливом нових технологічних процесів та явищ. Ці модифікації, на перший погляд, можуть здатися спірними у контексті їх приналежності до мистецтва. Тому вплив комп'ютерних технологій на образотворче мистецтво, вивчення художньо-виразних можливостей, що базуються на технологічних властивостях нового інструменту, – питання вкрай актуальні та сучасні для теорії образотворчого мистецтва загалом. Традиційне мистецтво практично досягло своєї межі досконалості техніки та засобів у XIX столітті. З того часу у художньому арсеналі не додалося нічого нового – як і раніше, у художника залишається олія, полотно та пензлі. Натомість цифровий живопис існує близько двох десятиліть і продовжує розвиватися, використовуючи новітні технології графічних редакторів.

Відсутня систематизація термінології як самого цифрового живопису, так і вибраних стилів. Проте великі майстри образотворчого мистецтва інтуїтивно передбачили народження цифрового мистецтва. Це Леонардо Да Вінчі з полотнами «Темна вечерея» та «Мона Ліза», Мікеланджело Буонарроті – «Створення Адама», Пітер Брейгель – «Вавилонська вежа», Вінсент Ван Гог – «Соняшники», Едвард Мунк – «Крик», Сальвадор Далі – «Постійність пам'яті», Рене Магріт – «Син людський» та інші великі майстри образотворчого мистецтва.

Таким чином, зближення традиційних форм мистецтва і цифрових технологій не тільки відкриє нові горизонти для художнього вираження, але і ставить перед живописцем складні філософські теоретичні й етичні питання.

Мета дослідження – проаналізувати виникнення комунікаційних зв'язків традиційного та цифрового мистецтв у рамках створення єдиного витвору живопису.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед праць, які висвітлюють цифрове

мистецтво та його комунікацію з традиційним мистецтвом, є дослідження А. Кана, О. Грау та інших.

Матеріали та метод. Дослідження спирається на комплексний підхід, що зумовив використання загальнонаукового системно-аналітичного методу для ґрунтовного вивчення впливу цифрового мистецтва на традиційне образотворче мистецтво початку XXI століття. Цифрове мистецтво (англ. Digital art) сприймається як творча діяльність, заснована на використанні сучасних комп'ютерних технологій, результатом якої є художні твори.

Останнім часом поряд з поняттями «цифрове мистецтво» або «комп'ютерне мистецтво» використовуються терміни «мультимедійне мистецтво» (media art), «гібридне мистецтво» або «цифровий дизайн». При цьому вся ця термінологія не має точності та щоразу вимагає роз'яснень і уточнень через постійний розвиток, зміну і збагачення цифрових графічних засобів. Пошук нових форм у цифровому мистецтві відбувається швидко, тут беруть участь відеоарт, інсталяції доповненої та віртуальної реальності, біомистецтво, засноване на генній інженерії тощо.

NFT-технологія – незамінний токен, унікальний цифровий предмет, оригінальність якого доведена технологією блокчейн. Вона зберігає відомості про власника токена, завдяки чому власник легко може довести своє право власності на цифрове полотно (цифровий підпис, який прикріплений до файлу з картиною) [7]. Цей термін може застосовуватися до творів мистецтва, створених спочатку з використанням інших медіа, або просканованих творів традиційного мистецтва, а також творів, створених за допомогою поєднання цифрових та традиційних засобів образотворчого мистецтва. До того ж використання нових цифрових технологій активно використовується у сфері художньої фотографії, що породило гібридні технології – фотоімпресіонізм, що є імітацією створення рукотворної картини, побудованої на базі певної фотографії, що створена засобами цифрового живопису.

На цей час поняття комп'ютерного мистецтва включає як твори традиційного мис-

тецтва, перенесені у цифрове середовище за допомогою фото або сканування твору, що демонструє першочерговий матеріальний носій, так і принципово нові види художніх творів, основним середовищем існування яких є комп'ютерне середовище. Створення мальовничого полотна від початку до кінця на комп'ютері – відносно новий напрям в образотворчому мистецтві [8]. Застосування комп'ютерної графіки у межах цифрового мистецтва за допомогою графічного планшета або комп'ютерної миші, якщо йдеться про векторну графіку, дають художнику певну свободу у творчості. Якщо майстер використовує акварель на папері, один неправильний крок, неточний вибір кольору вбивають весь малюнок, що повертає художника до початку роботи. Можливості цифрового живопису дозволяють безліч разів змінювати колір, текстуру й освітлення без втрати якості зображення. При цьому є можливість експериментувати, зберігаючи всі варіанти роботи, що часто приводить до несподівано цікавого результату. З іншого боку, виникає відчуття небезпеки, що через велику кількість контенту і короткочасну увагу користувачів твори мистецтва можуть втратити свою глибину і цінність [1]. Останнім часом усе більше витворів мистецтва розраховані на швидке сприйняття, що може почати превалювати над роботами, які вимагають більш тривалої та інтенсивної інтелектуальної взаємодії [3]. Тут важлива взаємодія традиційного мистецтва з цифровими засобами комунікації автора і глядача, можливість демонстрації глядачу процесу створення твору [4, с. 24–38].

Нині можливе створення єдиного монументального витвору цифрового мистецтва у віртуальному просторі не одним, а кількома географічно віддаленими художниками. Такі витвори цифрового мистецтва можна дійсно вважати монументальними завдяки можливості демонстрації на екранах будь-якого розміру, які є альтернативою традиційних полотен у контексті сучасного світу, у якому людина тісно взаємодіє з цифровими технологіями щодня. З поширенням цифрових засобів комунікації відбуваються зміни у повсякденному житті, де ламаються усталені культурні

ієрархії, способи взаємин людей з мистецтвом, змінюється система формування культури загалом [6]. Комунікація традиційного мистецтва XIX–XX століть із цифровими моделями дозволить вдихнути нові фарби у старі витвори мистецтв, відкриваючи в них приховані деталі, переосмислюючи їх емоції, ідеї, які закладали майстри у свої полотна [5]. Прикладом слугує проведена у 2009 році виставка «Декодування: Відчуття цифрового дизайну» в Лондонській галереї Вікторії та Альберта, на якій були представлені експонати, які залучають глядача до створення твору мистецтв (Венеціанське дзеркало). 22 грудня 2022 року у рамках проєкту the Greatest Works of Art було створено токен у вигляді NFT оригінального твору живописця П'єра Огюста Ренуара – подвійний портрет Жанни Бодо. Це перший випадок, коли токенежується реальний об'єкт мистецтва [2, с. 10–42].

Важливо розуміти, що засоби цифрового живопису – це новий інструмент, що розширює можливості для художнього самовираження митця. Окрім того, вони не лише допомагають художникам реалізувати їхні творчі задуми, а й забезпечують можливість перегляду традиційних жанрів з нової перспективи, розширюючи межі художнього вираження та відкриваючи шляхи для постійного творчого експерименту. Цифровий живопис стає новим інструментом, що вносить свіжий подих у традиційні форми мистецтва, відкриваючи двері до нових творчих можливостей та сприяючи розвитку художньої індустрії загалом.

Результати. Таким чином, цифровий живопис має свої особливості, такі як:

- дуже висока швидкість роботи та великий вибір кольору, ти можеш створювати роботи з імітацією масла, акварелі, пастелі або всього відразу, що важко в традиційному живописі;
- можливість скасовувати свої дії або зберігати всі правки до своєї роботи, постійно повертаючись до них без шкоди для всього полотна та заощаджуючи час;
- комп'ютерна робота відразу готова для цифрового перетворення, адже, на відміну від твору, виконаного за допомогою полотна та фарб, для тих самих цілей його необхідно попередньо перевести в цифровий вигляд;

– на відміну від традиційного живопису, в цифровому поставлені нові функції та інструменти (генерація шумів, різні ефекти пензлів, фільтри та корекції, робота шарами, нанесення текстури з фотографії та багато іншого).

Висновки. Проведене дослідження підкреслює значущість цифрового мистецтва та його вплив на традиційні форми образотворчого мистецтва. Сучасний цифровий живопис відкриває нові можливості для художників у експериментах зі стилем, технікою та кольором, забезпечуючи їм безмежний простір для творчості. Процес створення цифрового

полотна стає все більш захопливим, непередбаченим і доступним, а страх невдачі зникає завдяки можливості вносити корективи в будь-який момент, а також можливості збереження файлів на будь-якому етапі роботи. Такий активний розвиток цифрового мистецтва вимагає подальшого дослідження і поглибленого мистецтвознавчого аналізу, щоб сформувані теоретичну базу для майбутніх поколінь художників та культурологів. Загалом, цифровий живопис відображає сучасні тенденції у мистецтві та відкриває нові шляхи для розвитку та самовираження митців.

Література:

1. Білецька Н. Цифрове мистецтво як засіб формування сучасної культури. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія»*. 2020. № 27 С. 36–43.
2. Городецький В. Комп'ютерні технології в мистецтві : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 52 с.
3. Євтушенко О. Взаємодія глядача з мистецтвом у цифровій епосі. *Культурологія: актуальні проблеми*, 2020. С. 25–31.
4. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. Київ : Ваклер; Рефел-Бук, 2001. 656 с.
5. Чембержі Д., Пашукова С., Єрмак І. Цифрове мистецтво у соціально-культурному просторі: вплив, взаємодія та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2023. С. 144–149.
6. Алексенко. Н. Цифрове мистецтво: українські художники, які змінюють реальність. 2022. URL: <https://ukrainianmoment.format21.org/uk/kultura/cyfrove-mystectvo-ukrayinski-hudozhnyku/> (дата звернення: 01.04.2024).
7. Альтман Д. NFT: що це таке і як працює. 2021. URL: <https://bazilik.media/nft-shcho-tse-take-i-iak-pratsiuie/> (дата звернення: 01.04.2024).
8. Грау О. Медіарт потребує дослідження та архівів. 2011. URL: <https://www.lvivcenter.org/discussions/a-lecture-by-prof-oliver-grau-2/> (дата звернення: 02.04.2024).

References:

1. Biletska, N. (2020). Tsyfrove mystetstvo yak zasib formuvannya suchasnoyi kul'tury [Digital Art as a Means of Shaping Contemporary Culture]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Filosofiya» – Scientific Notes of the National University «Ostroh Academy». Series «Philosophy», 27, 36–43 [in Ukrainian].*
2. Horodetskyi, V. (2018). Komp'yuterni tekhnolohiyi v mystetstvi: navchal'nyu posibnyk [Computer Technologies in Art: Educational Manual]. Ivano-Frankivsk: Symphonia phorte – Ivano-Frankivsk: Symphony Forte, 52 [in Ukrainian].
3. Yevtushenko, O. (2020). Vzayemodiya hlyadacha z mystetstvom u tsyfroviiy eposi [Interaction of the Viewer with Art in the Digital Age]. *Kul'turolohiya: aktual'ni problemy – Cultural Studies: Current Issues, 25–31 [in Ukrainian].*
4. Pochepcov, H.H. (2001). Teoriya komunikatsiyi [Communication Theory]. Kyiv: Vakler; Refel-Buk – Kyiv: Vakler; Refel-Book, 656 [in Ukrainian].
5. Chamberzhi, D., Pashukova, S., & Yermak, I. (2023). Tsyfrove mystetstvo u sotsial'no-kul'turnomu prostori: vplyv, vzayemodiya ta perspektyvy [Digital Art in the Socio-Cultural Space: Influence, Interaction, and Perspectives]. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuziv's'kyi zbirnyk naukovykh prats' molodykh vchenykh Drohobyt's'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Current Issues in Humanities: Interuniversity Collection of Scientific Works of Young Scholars of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 144–149 [in Ukrainian].*

6. Alekseenko, N. (2022). Tsifrove myistetstvo: ukraiynski hudozhniki, yaki zminyut realnist [Digital Art: Ukrainian Artists Changing Reality]. *ukrainianmoment.format21.org*. Retrieved from: <https://ukrainianmoment.format21.org/uk/kultura/cyfrove-mystectvo-ukrayynski-hudozhnyky/> [in Ukrainian].
7. Altman, D. (2021). NFT: shcho tse take i yak pratsyuye [NFT: What It Is and How It Works]. <https://bazilik.media/>. Retrieved from: <https://bazilik.media/nft-shcho-tse-take-i-iak-pratsiuye/> [in Ukrainian].
8. Grau, O. (2011). Media-mystetstvo potrebuye doslidzhen' i arkhiviv [Media Art Requires Research and Archives]. *lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://www.lvivcenter.org/discussions/a-lecture-by-prof-oliver-grau-2/> [in Ukrainian].